

© Savet Evrope, 2021.godine. Ovaj nezvaničan prevod je urađen u okviru projekta "Podrška kosovskim* institucijama u borbi protiv torture, zlostavljanja i degradirajućeg tretmana lica lišenih slobode". Projekat su podržali Vlada Norveške i Savet Evrope. Ovaj prevod ni na koji način ne obavezuje Sud.

© Council of Europe, 2021. Unofficial translation made under the Project on "Strengthening Kosovo* Institutions in Fight against Torture, Ill-treatment and Degrading Treatment". The project is funded by Norwegian government and the Council of Europe. This translation does not bind the Court.

© Conseil de l'Europe, 2021. Cette traduction non officielle a été faite dans le cadre de Project "Renforcer les institutions du Kosovo* dans la lutte contre la torture, les mauvais traitements et les autres traitements dégradants". Le projet est financé par le gouvernement norvégien et le Conseil de l'Europe. Cette traduction ne lie pas la Cour.

*Svaku odrednicu prema Kosovu, bilo da se radi o teritoriji, institucijama ili stanovništvu, u ovom tekstu treba razumeti u potpunosti u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i bez prejudiciranja statusa Kosova

*All references to Kosovo, whether the territory, institutions or population, in this text shall be understood in full compliance with United Nations Security Council Resolution 1244 and without prejudice to the status of Kosovo.

* Toute référence au Kosovo mentionnée dans ce texte, qu'elle concerne le territoire, les institutions ou la population, doit se comprendre en plein conformité avec la Résolution 1244 du Conseil de Sécurité de l'Organisation des Nations Unies et sans préjuger du statut du Kosovo.

Tematski pregled – Pravo glasa zatvorenika

April 2019.

Ovaj tematski pregled ne obavezuje ESLJP i nije iscrpan

Pravo glasa zatvorenika

Vidi takođe tematski pregled [„Pravo na slobodne izbore“](#)

„[P]rava koja su zajemčena članom 3. Protokola br. 1. [uz [Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava](#)¹] ključna su za uspostavljanje i održavanje temelja delotvorne i sadržajne demokratije koja se rukovodi vladavinom prava...

Ipak, prava utvrđena članom 3. Protokola br. 1. nisu apsolutna. Ima prostora za implicitna ograničenja i visokim stranama ugovornicama mora biti dopušteno unutrašnje polje slobodne procene u toj sferi.

... Postoji mnogo načina da se organizuju i vode izborni sistemi, a postoje i mnoge razlike, između ostalog, u pogledu istorijskog razvoja, kulturne raznolikosti i političke misli u Evropi i za to je na svakoj od država ugovornica da to uključi u svoju viziju demokratije.

... [Z]atvorenici, u celini gledano, i dalje uživaju sva osnovna prava i slobode koji su zajemčeni Konvencijom osim prava na slobodu jer zakonito izrečena kazna lišenja slobode izričito ulazi u polje dejstva člana 5. Konvencije [zajemčeno pravo na slobodu i bezbednost] ... Svako ograničenje tih ostalih prava mora biti opravdano...

Prema tome, ne postavlja se pitanje da li zatvorenik gubi svoja prava po Konvenciji samo zbog toga što ima status lica lišenog slobode na osnovu izrečene kazne. Isto tako, u sistemu Konvencije, koji toleranciju i širokogrudnost uspostavlja kao osnovne znakove demokratskog društva, nema mesta za automatsko lišenje prava glasa isključivo na osnovu toga što bi pravo glasa u datoj situaciji moglo da deluje uvredljivo za javno

¹. Član 3. (pravo na slobodne izbore) Protokola br. 1 uz [Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda](#) glasi kako sledi:

„Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovima koji obezbeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tela.“

mnjenje.

Ovaj standard tolerancije ne sprečava demokratsko društvo da preduzme korake da bi se zaštitilo od aktivnosti kojima je cilj uništenje prava i sloboda utvrđenih u Konvenciji. Član 3. Protokola br. 1, koji jemči sposobnost svakog pojedinca da utiče na sastav zakonodavne vlasti, prema tome, ne isključuje mogućnost da se ograniče izborna prava onom pojedincu koji je na primer teško zloupotrebio svoj javni položaj ili čije je ponašanje pretilo da podrije vladavinu prava ili demokratske osnove... Međutim, za tom strogom merom lišenja prava glasa ne sme se posezati olako i načelo srazmernosti zahteva da postoji uočljiva i dovoljna veza između te kazne i ponašanja ili okolnosti pojedinca o kome je reč... Kao što je to slučaj i u drugim kontekstima, nezavisni sud koji primenjuje akuzatorni postupak pruža snažne mere zaštite od proizvoljnosti" [*Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [Presuda](#) Velikog veća, od 6. oktobra 2005, stavovi 58–61. i 69–71).

Predmeti u kojima je tuženo Ujedinjeno Kraljevstvo

Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva

6. oktobar 2005. (Veliko veće)

Podnosilac predstavke koji je zbog ubistva osuđen na kaznu doživotnog zatvora lišen je prava glasa tokom boravka u zatvoru na osnovu člana 3. Zakona o narodnom predstavništvu (Zakona o izborima) iz 1983, koji se primenjuje na osuđenike na izdržavanju zatvorskih kazni. Godine 2004. podnosilac predstavke je pušten na slobodu uz propisane mere nadzora. Podnosilac predstavke se pritužio zbog toga što je bio podvrgnut opštoj zabrani glasanja na izborima dok je kao osuđenik boravio u zatvoru.

Evropski sud za ljudska prava je utvrdio da je **povređen član 3.** (Pravo na slobodne izbore) **Protokola br. 1** uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava zbog automatskog i diskriminatornog ograničenja prava podnosioca predstavke da glasa zbog statusa osuđenika.

Greens i M. T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva

23. novembar 2010.

Obojica podnosilaca predstavke nalazila su se na izdržavanju kazne zatvora. U predmetu se radilo o tome što i dalje nije promenjen zakon kojim je uvedena opšta zabrana prava glasa na lokalnim i nacionalnim izborima ili izborima za Evropski parlament osuđenim licima koja izdržavaju kaznu zatvora u Ujedinjenom Kraljevstvu.

ESLJP je stao na stanovište da je **povređen član 3. Protokola br. 1.** ESLJP je ustanovio da je ta povreda prava nastupila zbog toga što Ujedinjeno Kraljevstvo nije izvršilo presudu Velikog veća ESLJP u predmetu *Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi gore).

Pre svega, zbog velikog broja predstavki koje se odnose na taj isti problem, a koje je on dobio pred opšte izbore održane u maju 2010. i tokom šest narednih meseci, ESLJP je dalje odlučio da u ovom predmetu primeni proceduru pilot-presude.²

Saglasno **članu 46.** Konvencije (Obaveznost i izvršenje presuda),³ od Ujedinjenog Kraljevstva je traženo da u roku od šest meseci nakon što presuda u predmetu *Greens i M. T.* postane pravnosnažna podnese predlog izbornog zakona koji će biti potpuno u skladu sa presudom ESLJP u predmetu *Hirst (br. 2)* u roku koji odredi Komitet ministara Saveta Evrope.

ESLJP je takođe zaključio da je primereno da obustavi postupak po takvim predstavkama koje još nisu registrovane u upisniku Suda, kao i budućih predstavki ne dovodeći u pitanje odluku da se ponovo pokrene postupak u tim predmetima ako to bude potrebno.⁴ Razmatranje oko 2.000 sličnih predstavki u postupku protiv Ujedinjenog Kraljevstva dodatno je odloženo⁵ do 24. septembra 2013, kada je ESLJP odlučio da više ne odlaže postupke po tim predstavkama već da ih razmotri u propisnom roku.

McLean i Cole protiv Ujedinjenog Kraljevstva

11. jun 2013. (Odluka o prihvatljivosti)

Podnosioci predstavke, dvojica zatvorenika, pritužili su se da su obuhvaćeni blanko zabranom da glasaju na izborima i da su bili ili da postoji mogućnost da budu onemogućeni da glasaju na raznim bivšim, odnosno budućim izborima.

ESLJP je predstavku po članu 3. Protokola br. 1 proglasio **neprihvatljivom** zato što je podneta isuviše kasno ili prevremeno ili zbog toga što se odnosila na izbore koji

². Proceduru pilot-presude ESLJP je razradio kao tehniku za identifikaciju strukturnih problema usled kojih se ponavljaju predstavke o istoj vrsti problema protiv mnogih država. Tom procedurom se uvodi obaveza država da se stvarno uhvate ukoštac sa problemima o kojima je reč. Vidi tematski pregled „[Pilot-presude](#)”.

³. Saglasno članu 46. Konvencije, Komitet ministara, kao izvršni organ Saveta Evrope, nadgleda izvršenje presuda ESLJP. Dodatne informacije o procesu izvršenja presuda i o trenutnom stanju izvršenja u predmetima koje nadgleda Komitet ministara mogu se naći na internet stranici Odeljenja za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava: <https://www.coe.int/en/web/execution>

⁴. ESLJP je potom odobrio Vladi Ujedinjenog Kraljevstva produžetak roka, do završetka postupka u predmetu *Scoppola (br. 3) protiv Italije*, čiji rezime sledi u daljem tekstu ovog dokumenta (vidi [Saopštenje za štampu](#), od 22. maja 2012).

⁵. Vidi [Saopštenje za štampu](#), od 26. marta 2013.

nisu obuhvaćeni Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava.

Dunn i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva

13. maj 2014. (Odluka o prihvatljivosti)

Predstavke je podneo 131 zatvorenik i svi su se oni, između ostalog, pritužili zbog blanko zabrane glasačkih prava zatvorenika u Ujedinjenom Kraljevstvu s obzirom na „predstojeće” izbore za Britanski parlament i za Škotski parlament.

ESLJP je sve te predstavke proglasio **neprihvatljivima**. On je naročito istakao da su se podnosioci predstavke pritužili zbog predstojećih izbora. Pretpostavljajući da su oni izrazili dovoljno jasne pritužbe u vezi sa potencijalnim isključenjem iz tih izvora, ESLJP je ustanovio da podnosioci predstavki nisu predočili neophodne činjenice kojima bi potkrepili svoje pritužbe zato što docnije nisu potvrdili da su se na dan izbora o kojima je reč nalazili na izdržavanju kazne zatvora.

Firth i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva

12. avgust 2014.

U ovom predmetu radilo se o deseterici zatvorenika koji su bili onemogućeni da glasaju na izborima za Evropski parlament 4. juna 2009. godine, što je predstavljalo automatsku posledicu toga što su lišeni slobode pošto su im izrečene kazne zatvora.

ESLJP je priznao korake koje je Ujedinjeno Kraljevstvo preduzelo objavljivanjem Nacrta zakona i Izveštaja zajedničke parlamentarne komisije formirane da se ispita taj nacrt. Međutim, imajući u vidu da je zakon o kome je reč ostao neizmenjen, ESLJP je zaključio da je **prekršen član 3. Protokola br. 1** zato što je ovaj predmet identičan predmetu *Greens i M. T.* (vidi gore).

ESLJP je odbacio zahtev podnosilaca predstavke za naknadu i za pokriće sudskih i ostalih troškova. Kao i u prethodnim presudama u kojima se radilo o pravu glasa zatvorenika, ESLJP je zaključio da je sama konstatacija da je povređeno pravo dovoljno pravično zadovoljenje za svaku nematerijalnu štetu koju su podnosioci predstavke pretrpeli. Što se tiče zahteva podnosilaca predstavke da im se nadoknade pravni troškovi, ESLJP se pozvao na svoje obrazloženje u *Presudi Greens i M. T.*, stav 120, u kome je naveo da nije verovatno da će dosuđivati nadoknadu troškova u budućim istovrsnim predmetima. ESLJP je objasnio da se od ovih podnosilaca predstavke kada su podnosili svoje predstavke, tražilo samo da se pozovu na član 3. Protokola br. 1. uz Konvenciju, da navedu da se nalaze na izdržavanju kazne zatvora na dan izbora o kojima je reč i da potvrde da su inače imali pravo glasa na tim izborima. ESLJP je ustanovio da je podnošenje takve predstavke jednostavno i neposredno i da ne zahteva pravnu pomoć. Stoga je zaključio da pravni troškovi čija je naknada tražena nisu bili razumni ni nužni.

McHugh i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva

10. februar 2015.

U ovom predmetu radilo se o 1.015 zatvorenika kojima je time što su im izrečene zatvorske kazne i što izdržavaju te kazne automatski uskraćeno pravo da glasaju.

ESLJP je zaključio da se tu radilo o **povredi člana 3. Protokola br. 1** zato što je predmet identičan ostalim predmetima u kojima se radilo o pravu glasa zatvorenika, a u kojima je utvrđeno da je povređeno pravo na slobodne izbore (vidi gore), kao i da merodavni zakon još nije izmenjen. ESLJP je odbacio zahteve koje su podnosioci predstavki podneli za naknadu i za pokriće pravnih troškova.

Vidi takođe presude donete u skorije vreme: **Millbank i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva**, Presuda, od 30. juna 2016; **Miller i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva**, Presuda (Odbor), od 11. aprila 2019.

Moohan protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Gillon protiv Ujedinjenog Kraljevstva

13. jun 2017. (Odluka o prihvatljivosti)

Podnosioci predstavke koji su se nalazili na izdržavanju kazni zatvora nisu mogli da glasaju na referendumu za nezavisnost koji je u Škotskoj organizovan 18. septembra

2014. zato što je prema odredbama merodavnog domaćeg zakona bilo utvrđeno da osuđeno lice nema pravo glasa na referendumu ako se, na dan održavanja referenduma, nalazi u kaznenom zavodu na izdržavanju kazne koja mu je izrečena.

ESLJP je predstavke proglasio **neprihvatljivima** pošto je utvrdio da je pritužba podnosilaca predstavke inkompatibilna sa odredbama Konvencije i protokola uz nju. ESLJP je, pre svega, istakao da utvrđena sudska praksa snažno upućuje na to da Evropski sud smatra da se član 3. Protokola br. 1 ne odnosi na referendume.

Frodl protiv Austrije

8. april 2010.

Podnosilac predstavke je zatvorenik koji se nalazio na izdržavanju kazne doživotnog zatvora za ubistvo u Austriji i bio je lišen prava glasa prema Zakonu o izborima za Narodnu skupštinu, kojim je bilo utvrđeno da zatvorenik koji se nalazi na izdržavanju kazne zatvora duže od godinu dana za krivično delo učinjeno sa umišljajem nema pravo glasa.

ESLJP je konstatovao da je **povređen član 3. Protokola br. 1**. On je utvrdio da je odredba o lišenju prava glasa utvrđena u članu 22. Zakona o izborima za Narodnu skupštinu detaljnija od odredaba koje su bile primenljive u predmetu *Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi gore). Ta odredba se nije primenjivala automatski na sve zatvorenike nego samo na one kojima je izrečena kazna zatvora u trajanju dužem od godinu dana i to za krivična dela učinjena sa umišljajem. Ipak, sama odredba o kojoj je reč ne ispunjava sve kriterijume za koje je ESLJP utvrdio da ih mora ispunjavati mera lišenja prava glasa kako bi bila u skladu s Konvencijom, tj. da odluku o lišenju prava glasa može da donese samo sudija, uzimajući u obzir konkretne okolnosti datog predmeta i da mora postojati veza između učinjenog krivičnog dela i pitanja koja se odnose na izbore i na demokratske ustanove. Svrha tih kriterijuma jeste da se lišenje prava glasa ustanovi kao izuzetak, čak i za osuđene zatvorenike. Međutim, zakonske odredbe po kojima je ovaj podnosilac predstavke bio lišen prava glasa nisu predviđale takvu vezu.

Scoppola (br. 3) protiv Italije

22. maj 2012. (Veliko veće)

Podnosilac predstavke se pritužio da je zabrana da obavlja javnu funkciju koja mu je bila izrečena usled toga što je bio osuđen na kaznu doživotnog zatvora zbog ubistva predstavljala trajno uskraćivanje njegovog prava glasa. Godine 2002. podnosioca predstavke je porotni sud osudio na kaznu doživotnog zatvora zbog ubistva, pokušaja ubistva, zlostavljanja članova porodice i nezakonitog posedovanja vatrenog oružja. Prema italijanskim zakonima, kazna doživotnog zatvora podrazumeva i doživotnu zabranu vršenja javne funkcije, što je s druge strane značilo i trajno uskraćivanje prava glasa.

ESLJP je zaključio da u datom predmetu **nije bio povređen član 3. Protokola br. 1 uz Konvenciju**. ESLJP je, pre svega, istakao da prema italijanskom unutrašnjem pravu samo zatvorenici koji su osuđeni za određena krivična dela protiv države ili pravosudnog sistema, ili koji su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od najmanje tri godine, gube pravo glasa. Prema tome, ne postoji nikakva opšta, automatska i neselektivna mera one vrste zbog koje je ESLJP ustanovio da je povređen član 3. Protokola br. 1. u svojoj presudi u predmetu *Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, iz oktobra 2005. (vidi gore).

Sledstveno tome, ESLJP je potvrdio presudu u predmetu *Hirst (br. 2)*, ponovo konstatujući da je opšte, automatsko i neselektivno lišenje prava glasa svih zatvorenika koji se nalaze na izdržavanju kazne, bez obzira na prirodu ili težinu njihovih krivičnih dela, inkompatibilno sa članom 3. Protokola br. 1. Međutim, ESLJP je prihvatio argument Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, kojoj je dopušteno da u ovom predmetu uputi podnesak kao treće lice umešač, da svaka država ima široko unutrašnje polje slobodne procene kada je reč o tome kako uređuje tu zabranu i u pogledu vrste krivičnih dela usled kojih bi trebalo izgubiti pravo glasa i u pogledu toga da li odluku o lišenju prava glasa treba da donese sudija svojim rešenjem u svakom pojedinačnom slučaju ili ona treba da

proistekne iz opšte primene zakona.

Söyler protiv Turske

17. septembar 2013.

U ovom predmetu radilo se o pritužbi jednog biznismena koji je osuđen zbog izdavanja čekova bez pokrića, pa mu zbog toga nije bilo dopušteno da glasa na opštim izborima u Turskoj 2007. godine, u vreme dok je bio u zatvoru, niti na narednim opštim izborima koji su održani 2011. godine, kada je on već bio pušten na uslovnu slobodu. Podnosilac predstavke je naveo da je bio osuđen zbog neisplaćenih čekova, što nije krivično delo zbog koga bi mogao biti proglašen nedostojnim za vršenje građanskih dužnosti.

ESLJP je konstatovao da je **povređen član 3. Protokola br. 1**. On je, pre svega, ustanovio da je zabrana prava glasa osuđenim zatvorenicima u Turskoj automatska i neselektivna i da ne uzima u obzir ni prirodu ni težinu krivičnog dela, niti dužinu kazne zatvora na koju je lice osuđeno, kao ni individualno ponašanje zatvorenika niti okolnosti koje su za njega karakteristične. Primena tako stroge mere kojom se ukida jedno od životno važnih prava po Konvenciji mora se shvatiti kao korak kojim država prekoračuje svako prihvatljivo unutrašnje polje slobodne procene u kome može da odlučuje o takvim stvarima kao što je biračko pravo osuđenika. Zaista, ta zabrana je još stroža i dalekosežnija od bilo koje zabrane koju je ESLJP do sada imao prilike da razmatra u prethodnim predmetima protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Austrije i Italije [vidi gore predmete *Hirst (br. 2)*, *Frodl*, i *Scoppola (br. 3)*] jer se ta zabrana primenjuje na sve osuđenike, čak i nakon što im se odobri uslovni otpust, kao i na one koji su osuđeni na uslovne kazne pa stoga čak i ne odu na izdržavanje kazne zatvora.

Anchuaov i Gladkov protiv Rusije

4. jul 2013.

Obojica podnosioca predstavke proglašena su krivima za ubistvo i druga krivična dela i osuđeni na smrt, da bi im smrtna kazna docnije bila zamenjena kaznom od 15 godina zatvora. Takođe im je ukinuto pravo glasa, konkretno na izborima za Državnu dumu i na predsedničkim izborima, u skladu sa članom 32. stav 3. Ustava Ruske Federacije. Podnosioci predstavke su tu odredbu osporili pred Ustavnim sudom Rusije, koji je, međutim, odbio da uzme u razmatranje njihovu žalbu obrazloživši svoju odluku time da nije nadležan da proverava da li su neke ustavne odredbe kompatibilne sa drugima.

ESLJP je u ovom predmetu konstatovao da je **povređen član 3. Protokola br. 1**. On je, pre svega, ustanovio da su podnosioci predstavke bili lišeni prava glasa na parlamentarnim izborima bez obzira na dužinu kazne koja im je izrečena, prirodu ili težinu krivičnih dela koja su počinili i bez obzira na njihove individualne okolnosti. ESLJP je odbacio argument ruske države da se ovaj predmet suštinski razlikuje od predmeta protiv drugih zemalja, pre svega Italije i Ujedinjenog Kraljevstva, u kojima se ESLJP bavio pitanjem lišenja prava glasa zato što je zabrana biračkog prava u Rusiji utvrđena u Ustavu, a ne u nekom zakonu koji donosi Parlament. Zaista, svi akti država članica podležu nadzoru po Konvenciji, bez obzira na vrstu akta o kome je reč. Stoga je ESLJP zaključio da su uprkos unutrašnjem polju slobodne procene koje imaju na raspolaganju kada odlučuju o takvim stvarima, ruske vlasti otišle predaleko u primeni automatske i neselektivne zabrane biračkog prava osuđenim zatvorenicima.

Kada je reč o izvršenju presude i s obzirom na složenost procedure za izmenu Ustava, ESLJP je zaključio da Rusija sama treba da ispita sve moguće puteve kako bi obezbedila usklađenost sa Konvencijom, što bi moglo da obuhvati i neki vid političkog procesa ili tumačenje Ustava u skladu s Konvencijom.

Vidi takođe: **Isakov i drugi protiv Rusije**, Presuda, od 4. jula 2017.

Murat Vural protiv Turske

21. oktobar 2014.

U oktobru 2005. godine podnosilac predstavke je bio osuđen prema Zakonu o uvredi lika Kemala Atatürka (*Mustafa Kemal Atatürk*) pošto je izlio kantu boje na

nekoliko statua Kemala Ataturka, osnivača Republike Turske, postavljenih na javnim mestima. Prvobitno je osuđen na 22 godine i šest meseci zatvora, da bi mu u žalbenom postupku kazna bila skraćena na oko 13 godina zatvora. U isto vreme, sud koji ga je osudio izrekao mu je i izvestan broj ograničenja; pre svega, uskraćeno mu je pravo glasa za vreme izdržavanja kazne, uskraćeno mu je kandidovanje na izborima i upravljanje udruženjima. Na uslovnu slobodu pušten je u junu 2013. godine.

ESLJP je konstatovao da je **povređen član 3. Protokola br. 1**. On je, pre svega, konstatovao da to što je podnosilac predstavke bio lišen biračkog prava nije prestalo u junu 2013, kada je pušten na uslovnu slobodu. Ukupno uzev, bio je lišen prava glasa i onemogućen da glasa u periodu koji j trajao više od 11 godina, od 5. februara 2007, kada je presuda koja mu je izrečena postala pravnosnažna, do 22. oktobra 2018, što je dan koji je prvobitno određen kao istek njegove kazne, odnosno datum puštanja na slobodu. Do sada je tako bio onemogućen da dva puta glasa na redovnim parlamentarnim izborima. Pozivajući se na sopstvenu sudsku praksu, pre svega na presudu izrečenu u predmetu *Hirst (br. 2) protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi gore), ESLJP je naglasio da je opšte, automatsko i neselektivno ograničenje prava glasa, primenjeno na sva lica koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, inkompatibilno sa članom 3. Protokola br. 1 uz Konvenciju. ESLJP je podsetio da je u predmetu *Soyler protiv Turske* (vidi gore) već utvrdio da je zabrana biračkog prava osuđenim zatvorenicima u Turskoj automatska i neselektivna i da ne uzima u obzir ni prirodu ni težinu krivičnog dela, ni dužinu izrečene zatvorske kazne – sa izuzetkom uslovnih kazni koje su kraće od godinu dana – niti individualne okolnosti svakog pojedinačnog zatvorenika.

Kulinski i Sabev protiv Bugarske

21. jul 2016.

U ovom slučaju radilo se o tome što je bugarskim Ustavom zatvorenicima zabranjeno vršenje biračkog prava. Obojica podnosilaca predstavke pritužila su se da to što su lišeni biračkog prava zbog toga što su osuđeni zatvorenici predstavlja povredu njihovih prava po članu 3. Protokola br. 1. Takođe su se pritužili da nemaju na raspolaganju nijedan delotvoran unutrašnji pravni lek pomoću koga bi mogli da ostvare tu svoju pritužbu.

ESLJP je konstatovao da je **povređen član 3. Protokola br. 1** uz Konvenciju potvrđujući svoj zaključak iz prethodne sudske prakse po kome je opšte, automatsko i neselektivno ograničenje prava glasa zatvorenicima nesrazmerno bilo kom legitimnom cilju kome se teži. Kada je konkretno reč o argumentu bugarske države da zatvorenici ponovo stiču pravo glasa pošto iziđu iz zatvora, ESLJP je primetio da to ne menja činjenicu da su prema zakonu koji je bio na snazi u vreme izbora o kojima je ovde reč svi osuđeni zatvorenici u Bugarskoj, uključujući dvojicu podnosilaca predstavke, bili lišeni prava glasa bez obzira na njihove individualne okolnosti, ponašanje ili težinu krivičnih dela koja su počinili. Potom je ESLJP stao na stanovište da **nije bio povređen član 13**. Konvencije (Pravo na delotvoran pravni lek) primećujući da je u prethodnim predmetima koje je razmatrao već konstatovao da član 13. ne jemči pravni lek koji bi omogućio da se zakoni države članice kao takvi ospore pred nekim nacionalnim organom na osnovu toga što su navodno u suprotnosti s Konvencijom.

Vidi takođe predmet razmatran u skorije vreme:

Ramishvili protiv Gruzije

31. maj 2018.

Kontakt za medije:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08